

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд

ФИНАНСИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ:

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ОПИТ

На ДИНА КАЙЪРБЕКОВНА ЖУМАЖАНОВА

За придобиване на образователната и научна степен „доктор“

Професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма

„Политическа икономика“

Научен ръководител: доц. д-р Николина Грозева

Рецензент: професор д-р Емил Панушев

Основание за представяне на рецензията: заповед 953/19.12.2023 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е посветен на изследване на моделите на финансиране на системата на здравеопазване и разработването на механизми за повишаване на нейната ефективност. Дисертацията е с обем 188 страници и включва 24 таблици, 29 фигури и 2 приложения. Библиографията съдържа 142 източника, от които 69 на руски и 73 на английски език. Текстът на дисертационния труд включва въведение, три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Структурата на дисертацията е балансирана и отговаря на замисъла на докторантката.

В уводната част са дефинирани ясно актуалността на изследвания проблем, постигнатите резултати в научната литература, дефиниран е научният въпрос, целите и задачите на дисертационния труд. Формулирани са научните хипотези и методите за тяхното доказване.

Дисертационният труд е разработен на основата на разбирането за ролята на здравеопазването за социално-икономическото развитие на страната и нейната национална сигурност. Анализирани са основните подходи за финансово осигуряване на здравеопазването и намирането на управленски решения за неговото по-добро функциониране. В заключението са обобщени основните изводи от изследването и вижданията на авторката за приложението на резултатите от анализа.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ

Актуалността на изследването е обусловена от разбирането за важната роля на системата на здравеопазване за поддържане на качеството на социалния капитал на дадената държава. Досегашният опит в редица развити държави достатъчно ясно посочва съществуващите проблеми пред ефективното функциониране на здравната система, независимо от подхода за нейната организация. Това обуславя актуализирането на подходите към финансирането и управлението на националните здравни системи с нови решения.

Анализът показва, че прилагането на трите основни подхода в организацията и финансирането на здравната система не постига висока ефективност и предполага търсенето на пътища за оптимизиране на формите на финансиране с привличането на външни източници и подобряване на управлението и контрола на тяхното изразходване.

НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РЕЗУЛТАТИ

Представеният дисертационен труд е посветен на изследване на структурите за финансиране на общественото здравеопазване и тенденциите във финансовия мениджмънт на здравната система. Предложени са прогностични методи за оценка на бъдещите финансови потребности на здравеопазването. На база резултатите от изследването са формулирани изводи и оценки за възможностите за подобряване на

финансовото осигуряване на здравите системи и привличането на допълнителни инвестиции в здравеопазването. Приносният характер на резултатите може да се обобщи в следните направления:

- Систематизирани са основни концептуални подходи в изграждането на здравни системи и тяхното финансиране. Критично са оценени практиките и тенденциите в развитието на финансовия мениджмънт на здравните системи. Дефинирани са проблемите в развитието на здравия мениджмънт. Тези постижения могат да се определят като „систематизиране допълване на съществуващо знание“.
- В дисертационния труд са анализирани устойчивостта и ефективността на здравните системи по отношение на съвременните предизвикателства. Изведени са позитивните резултати на социално-осигурителния модел и възможностите за прилагане на публично-частни партньорства. Тези резултати могат да се определят като „систематизиране и допълване на съществуващо знание“.
- Представена е методика за оценка на финансовото осигуряване на здравеопазването с прогностични модели, които да осигурят устойчиво функциониране и привличане на частни инвестиции в здравната система. Тези резултати имат конкретен научно-приложен характер.

Така представените научни и научно-приложни приноси са дело на докторантката и показват нейната добра теоретична подготовка и задълбоченост в интерпретирането на данни за съвременните здравни системи тяхното функциониране.

Представените публикации съдържат съществени части от научните изследвания на докторантката, представени на научни форуми. Предвид актуалността на изследваните проблеми би било полезно

апробирането на тезите на авторката в авторитетни специализирани издания. Резултатите от проведения анализ и научно-приложните изводи са предпоставка за практическо приложение на постиженията в дисертационния труд.

ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА

В автореферата на дисертационния труд, с обем от 28 страници, са разработени основните компоненти на подхода на докторантката към изследването – актуалност и значимост, обект и предмет на изследването, цели и задачи, авторски тези, методология на изследването, ограничения на изследването. Подробно е представена структурата, резултатите от проведеното проучване и изводите за възможните подходи за повишаване на финансовата стабилност и ефективността на системата на здравеопазване. Справката за приносите отразява вижданията на авторката за постиженията в изследваната област, които са разделени в научни – разработването на модели за финансиране на здравеопазването и научно-приложни – възможности за привличане на части инвестиции. Включеният списък с публикации представят на резултатите от дисертационния труд в международни конференции.

КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към рецензирания дисертационен труд могат да бъдат отправени и критични бележки с оглед бъдещи разработки и насочване към определени виждания.

На първо място, при дефинирането на видовете здравни системи би следвало да се отчитат традициите и националните специфики за разбирането и функционирането на здравеопазването, тъй като провежданите реформи в някои държави от последните години не показват съществен успех.

На второ място, необходимо е да се посочи и ролята на националната здравна образователната система за ефективното функциониране на здравеопазването.

На трето място, би могло да се посочи и ролята на Световната здравна организация в подобряване на националните системи на здравеопазване.

Посочените критични бележки и препоръки не намаляват качеството и количеството на получените резултати и приноси.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „ФИНАНСИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ: МЕЖДУНАРОДНИЯТ ОПИТ“ е посветен на важни аспекти от съвременните подходи за финансиране на здравната система. Разработката притежава необходимите научни и научно-приложни приноси, поради което препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди на Дина Кайърбековна Жумажанова образователната и научната степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“.

22.02.2024 г.

Гр. Варна

Рецензент:

/Проф. д-р Емил Панушев/